X kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Spraw Zagranicznych**
(nr 26)
z dnia 11 lipca 2024 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Spraw Zagranicznych (nr 26)

11 lipca 2024 r.

Komisja Spraw Zagranicznych, obradująca pod przewodnictwem posła **Pawła Kowala (KO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2023 roku (druk nr 483) w zakresie działania Komisji;

– rozpatrzenie projektu planu pracy Komisji na okres od 1 lipca do 31 grudnia 2024 r.

W posiedzeniu udział wzięła **Agnieszka Bernaś-Coşkun** pełniąca obowiązki wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Bartosz Bąk** i **Ewa Matuszek-Zagata** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dzień dobry państwu. Otwieram posiedzenie Komisji Spraw Zagranicznych. Stwierdzam kworum na podstawie listy obecności oraz własnego rozeznania. Witam panią Agnieszkę Bernaś-Coşkun, pełniącą obowiązki wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej.

Porządek dzienny posiedzenia przewiduje rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2023 roku w zakresie działania Komisji oraz rozpatrzenie projektu planu. Mamy więc dwa punkty. Jeżeli nie ma do tego uwag, to proszę o przyjęcie porządku. Nie ma uwag.

Proszę panią dyrektor o zabranie głosu. Proszę o syntetyczną wypowiedź, do 5 minut.

Pełniąca obowiązki wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli Agnieszka Bernaś-Coşkun:

Dobrze. Dziękuję bardzo. Dzień dobry państwu. Agnieszka Bernaś-Coşkun, pełniąca obowiązki wicedyrektor Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli.

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, mam przyjemność przedstawić Wysokiej Komisji sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2023 r., w którym omówiono działalność Izby. Najpierw kilka kwestii ogólnych. W 2023 r. NIK przeprowadziła 1873 kontrole jednostkowe w 1507 podmiotach w ramach 191 tematów. W wyniku tych kontroli NIK sformułowała 5200 wniosków pokontrolnych. Ponad 83% tych wniosków zostało przyjętych do realizacji. Wymiernym efektem kontroli NIK w 2023 r. było m.in. zidentyfikowanie finansowych lub sprawozdawczych skutków nieprawidłowości w wysokości ponad 52 mld złotych. Jest to wzrost o ponad 30 mld zł w porównaniu do roku 2022. Efektem były też 83 wnioski *de lege ferenda*, w tym 61 wniosków dotyczących propozycji zmian ustawowych. Dotychczas zrealizowane zostały dwa wnioski. Dla porównania, w 2022 r. było to 6 wniosków. Dodatkowo zrealizowano 7 wniosków z lat poprzednich. Jeżeli chodzi o ogólne liczby, to w latach 2021–2023 NIK sformułowała już łącznie 241 takich wniosków, z których 26 zostało zrealizowanych.

Jeżeli chodzi o współpracę Izby z Sejmem, to komisje sejmowe zgłosiły do nas 40 sugestii kontroli spośród 22 tematów zarekomendowanych przez sejmową Komisję do Spraw Kontroli Państwowej. Do planu pracy na obecny rok przyjęto 9 z nich. Pozostałe sugestie tematów są przedmiotem naszych analiz lub zostały zaplanowane do realizacji w ramach

tzw. kontroli doraźnych. Komisja Spraw Zagranicznych nie zgłosiła nam żadnych sugestii do planu pracy na 2024 r.

Jeżeli chodzi o szczegóły dotyczące naszych kontroli, to w drugim rozdziale sprawozdania przedstawiono państwu opis realizacji naszych kontroli z podziałem na działy administracji rządowej. Jeżeli chodzi o wyniki kontroli, które leżą być może w obszarze zainteresowania państwa Komisji, to w 2023 r. NIK zrealizowała kontrolę z zakresu funkcjonowania służby cywilnej oraz służby zagranicznej. Ponadto, przeprowadzono kontrolę w zakresie wspierania Polonii i Polaków za granicą oraz repatriacji.

Jeżeli chodzi o kontrolę dotyczącą funkcjonowania służby cywilnej i służby zagranicznej, to informacja o wynikach tej kontroli została przekazana do Sejmu we wrześniu 2023 r. Nie była ona jeszcze przedmiotem rozpatrywanym przez którąkolwiek z komisji sejmowych. Jeżeli chodzi o służbę zagraniczną, to w ocenie NIK służba zagraniczna została zorganizowana w taki sposób, że w większości przypadków zapewniona została odpowiednia realizacja zadań państwa przez objęte kontrolą urzędy, w tym zakresie pandemii COVID-19. Stwierdzono, że szef służby zagranicznej nie wyznaczył niezwłocznie osoby go zastępującej, co było niezgodne z art. 11 ust. 4 ustawy o służbie zagranicznej. Poza tym prawidłowo realizował zadania wynikające z wyżej wymienionej ustawy. Nabór do służby zagranicznej prowadzono poprzez nabór zewnętrzny na aplikację dyplomatyczno-konsularną. Był on zrealizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami, poza przypadkami nierzetelnego udokumentowania niektórych czynności wykonywanych przez komisje konkursowe. Na aplikacje dyplomatyczno-konsularne przyjęto kandydatów spełniających wymagania określone w ustawie, a egzamin kończący wyżej wymienione aplikacje przeprowadzono zgodnie z rozporządzeniem w sprawie organizacji aplikacji. Szef służby zagranicznej oraz dyrektor generalny służby zagranicznej nadawali pierwsze stopnie dyplomatyczne w służbie zagranicznej zgodnie z przepisami. Kolejne stopnie dyplomatyczne, poza jednym wyjątkiem, również zostały nadane zgodnie z warunkami określonymi w przepisach. Jeden przypadek dotyczył nadania kolejnego stopnia dyplomatycznego przed sporządzeniem oceny służbowej i pomimo braku udokumentowania wniosku bezpośredniego przełożonego oraz braku spełnienia wymogu pisemności wniosku o awans, tj. niezgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 2 ówcześnie obowiązującej ustawy o służbie zagranicznej. Mianowania bądź powołania członków służby zagranicznej i wyznaczanie stanowisk w służbie zagranicznej odbywały się zgodnie z przepisami. Przeniesień do dyspozycji kadr dokonywano zaś na okres nieprzekraczający 6 miesięcy.

W wyniku tej kontroli NIK sformułowała dwa wnioski pokontrolne dotyczące służby zagranicznej. Pierwszy z nich to wniosek o dokumentowanie złożenia oświadczeń o bezstronności składanych w ramach aplikacji dyplomatyczno-konsularnych przez wszystkich członków komisji konkursowych oraz komisji egzaminacyjnych. Drugi wniosek dotyczy sporządzania przez komisje konkursowe protokołów dokumentujących podejmowane przez nią czynności w ramach etapów naboru na aplikację dyplomatyczno-konsularną. Oba wnioski są nadal w trakcie realizacji.

Na koniec dodam, że w Ministerstwie Spraw Zagranicznych NIK zrealizowała również kontrolę „Realizacja zadań publicznych w zakresie wspierania Polonii i Polaków za granicą”. Jej wyniki są obecnie opracowywane i w najbliższym terminie zostaną przekazane do Sejmu. Ponadto, delegatura NIK w Rzeszowie przeprowadziła kontrolę realizacji przez organy państwa zadań związanych z repatriacją.

Na koniec wspomnę również o zrealizowaniu w 2023 r. kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. w części 45. dotyczącej spraw zagranicznych. Jej wyniki zostały zaprezentowane na posiedzeniu Komisji Spraw Zagranicznych w zeszłym roku.

W razie pytań pozostaję do państwa dyspozycji. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo. Otwieram dyskusję. Czy ktoś chciałby zabrać głos w tej sprawie? Proszę bardzo, poseł Samborski.

Poseł Tadeusz Samborski (PSL-TD):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, pragnę zapytać panią, czy kontroli NIK podlegał taki segment służby w zasadzie społecznej, jak Fundacja „Pomoc Polakom

na Wschodzie", która leży w gestii Ministerstwa Spraw Zagranicznych? To się trochę wpisuje w to, o czym pani wspomniała – że kontrolą objęto obszar wspierania Polaków i Polonii za granicą. Proszę więc o odpowiedź w tym kontekście. Czy ta fundacja była kontrolowana pod kątem przyjmowania dotacji? Które programy wygrywały, które organizacje dostawały współfinansowanie itd.? Dziękuję bardzo.

Pełniąca obowiązki wicedyrektor departamentu NIK Agnieszka Bernaś-Coşkun:

Tak, mogę potwierdzić, że Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie" była objęta kontrola w ramach wspomnianej tutaj kontroli realizacji zadań publicznych w zakresie wspierania Polonii i Polaków za granicą. Objęte kontrolą zostały dotacje, które fundacja otrzymywała z Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Kontrola pod tym względem była przeprowadzona zarówno w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, jak i w samej fundacji, czyli w podmiocie realizującym projekty. Obecnie nie mogę powiedzieć nic więcej na temat ustaleń pokontrolnych, ponieważ są one w trakcie opracowywania. Myślę, że zostaną przekazane na dniach. Do państwa należy decyzja, do właściwości której komisji zostaną przekazane. Domniemywam, że będzie to Komisja Łączności z Polonią i z Polakami za Granicą.

Poseł Tadeusz Samborski (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo. Poseł Bosacki nie chce zabrać głosu w sprawie NIK? Oczekiwaliśmy tego głosu.

Poseł Marcin Bosacki (KO):

Nie tym razem.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dziękuję bardzo.

Dobra. Skoro nie ma więcej głosów, to jak to przyjmujemy? Przez głosowanie? Czy jest sprzeciw wobec pozytywnego zaopiniowania?

Poseł Radosław Fogiel (PiS):

Jest sprzeciw.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dobra. Skoro jest sprzeciw, to poddaję to pod głosowanie. Proszę się przygotować. Proszę, aby panie posłanki i panowie posłowie odnaleźli swoje karty.

Panie i panowie posłowie, kto jest za pozytywnym zaopiniowaniem sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2023 r. w zakresie działania Komisji? Kto jest za?

Poseł Kluzik? Nie widzę, żeby pani poseł głosowała? Dobrze, zrobiła to pani zawczasu.

Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję bardzo, zamykam głosowanie.

15 głosów za, przeciw – 10. Wstrzymało się 0 posłów. Komisja pozytywnie zaopiniowała sprawozdanie z działalności NIK w 2023 r. w zakresie działania naszej Komisji.

Dziękuję bardzo, pani dyrektor.

Pełniąca obowiązki wicedyrektor departamentu NIK Agnieszka Bernaś-Coşkun:

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Przechodzę do drugiego punktu. Niestety dołączyłem do tego planu trochę rzeczy, które nie zostały zrealizowane w tym półroczu. Przepraszam, nie odczytałem punktu. Drugi punkt to rozpatrzenie projektu planu pracy Komisji na okres od 1 lipca do 31 grudnia 2024 r. Dostali to państwo na piśmie. Jest dzień roboczy, więc nie będę zanudzał państwa swoim wystąpieniem. Mógłbym mieć teraz duże programowe wystąpienie, w którym uzasadniałbym, dlaczego ma być taki program. Uzasadnię to tylko w ten sposób, że włączyłem tam rzeczy, które przyjęliśmy do programu już wcześniej, a których nie udało się rozpatrzyć, mimo że działania Komisji były bardzo intensywne. Pytam więc, czy macie do tego jeszcze jakieś uwagi albo jakieś inne sprawy. Jeśli nie, to wtedy również zapytam, czy jest sprzeciw. Ustaliłem to z prezydium Komisji.

Zgłasza się pan poseł Fritz. Proszę bardzo, panie pośle.

Poseł Roman Fritz (Konfederacja):

Panie przewodniczący, szanowna Wysoka Komisjo, proponowałbym jednak zachować powagę tej Komisji i zrezygnować z pkt 8. Staniemy się przedmiotem licznych memów w internecie.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Co jest w tym pkt 8, panie pośle?

Głos z sali:

O feminizmie.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Zmieniłbym tylko słowo „dyplomacji" na wyrażenie „polityki zagranicznej".

Proszę bardzo, pani poseł.

Poseł Małgorzata Tracz (KO):

Chcę coś dodać w tym temacie. Na to, aby uwzględnić w plamie pracy Komisji kwestię partycypacji kobiet w polskiej dyplomacji i znaczenia perspektywy feministycznej w polskiej polityce zagranicznej, zgodziliśmy się już wcześniej. Nie zostało to zrealizowane tylko z powodu natłoku innych obowiązków i prac Komisji. Punkt został przesunięty na listopad. Myślę więc, że odbyliśmy już tę dyskusję. Nie wiem, czy jest sens, aby wracać do tego po raz kolejny.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Jeżeli chodzi o moje…

Poseł Czarnek chciałby wypowiedzieć się w tej sprawie. Proszę bardzo.

Poseł Przemysław Czarnek (PiS):

Panie przewodniczący, dla rozstrzygnięcia tego sporu proponuję, aby oprócz perspektywy feministycznej uwzględnić także perspektywę kilkudziesięciu innych płci wymienianych również przez panią poseł. Ta perspektywa też powinna znaleźć się w polskiej dyplomacji, Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Dobra, czyli rozumiem, że odpaliło się nam…

Proszę bardzo, pani poseł Pomaska.

Poseł Agnieszka Pomaska (KO):

Sugeruję, żeby wyeliminować z Komisji prostactwo i zamknąć tę prymitywną dyskusję, którą pan minister edukacji… Jestem przerażona, kiedy myślę, że był pan ministrem edukacji. Zwrócę tylko uwagę…

Poseł Przemysław Czarnek (PiS):

Przepraszam bardzo, ja tylko zabrałem głos w dyskusji. Jeśli chce pani usunąć prostactwo, to musi pani wyjść z posiedzenia tej Komisji.

Poseł Agnieszka Pomaska (KO):

Ja panu nie przerywałam. Panie przewodniczący, czy może pan wyłączyć temu panu mikrofon?

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Czekajcie, opanuję to jakoś samemu.

Panie i panowie, po pierwsze… Pani poseł teraz chce mówić?

Poseł Agnieszka Pomaska (KO):

Tak, chciałam tylko dokończyć.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Proszę.

Poseł Agnieszka Pomaska (KO):

Chciałam tylko poinformować o jednej rzeczy. Spodziewam się, że jesteście nieprzygotowani psychicznie na to, że czeka nas wdrożenie dyrektywy o parytecie płci w spółkach. To tak tylko informacyjnie.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Słuchajcie…

Poseł Agnieszka Wojciechowska van Heukelom (PiS):

A inne płcie dyskryminujemy, prawda?

Poseł Adam Dziedzic (PSL-TD):

Naprawdę, słoma wystaje z butów…

Poseł Przemysław Czarnek (PiS):

Wypowiedź poza mikrofonem.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Panie pośle, nie ma już potrzeby. Rozumiem, że rano było za mało hec.

Zamykam dyskusję. Przyjmuję ten program w takim kształcie, jaki przedłożyłem państwu dzisiaj. Jeżeli jest wniosek o to, aby go nie przyjmować w drodze konsensusu, to poddam go pod głosowanie. Proszę tylko właściwą osobę o to, żeby poważnie i bez robienia dodatkowych hec złożyła właściwy wniosek.

Panie pośle, ma pan jakiś wniosek czy nie? Jeśli tak, to niech pan składa…

Poseł Przemysław Czarnek (PiS):

Tak. Mam wniosek, żeby pan przewodniczący nie dyskryminował tych 50 czy 150 innych płci, o których słyszymy z państwa strony. Niech będą państwo konsekwentni. Albo perspektywa feministyczna, albo perspektywa wszystkich. Jestem za równością.

Przewodniczący poseł Paweł Kowal (KO):

Panie pośle Czarnek, już pan powiedział za siebie. Każdy już powiedział za siebie.

Mam więc formalnie pytanie – czy ktoś chce głosować w tej sprawie? Czy ktoś zgłasza sprzeciw? Jest ktoś, kto zgłasza sprzeciw? Nie widzę, nie słyszę. Komisja przyjęła plan pracy w konsensusie. Dziękuję.